

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 27 lutego 2020 r.

Pozycja 70

POSTANOWIENIE z dnia 5 listopada 2019 r. Sygn. akt Ts 21/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.M. w sprawie zgodności:

art. 578 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.) w zakresie, w jakim „pozbawia on możliwości działania wcześniej ustanowionego kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo (opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie) przed uprawnieniem się postanowienia o zmianie kuratora (opiekuna) i powołaniu następnego, w sytuacji kiedy kurator (opiekun) ustanowiony wcześniej nie został powiadomiony o jego odwołaniu, a kurator (opiekun) ustanowiony następnie może działać już od dnia ogłoszenia ww. postanowienia na mocy zaświadczenia wydanego zgodnie z przepisem art. 591 § 1 k.p.c., wykazującego jego prawne umocowanie” z art. 2 i art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 31 stycznia 2019 r. (data nadania) M.M. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Pismem z 27 września 2017 r. (dalej: wniosek) skarżący, zastępowany przez kuratora – J.M., wystąpił o całkowite zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia i wniesienia pozwu.

Sąd Rejonowy w N. Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) pismem z 16 października 2017 r. (sygn. akt [...]) wezwał J.M. do wykazania jej umocowania, przez przedstawienie postanowienia sądu opiekuńczego ustanawiającego ją kuratorem.

W piśmie z 23 października 2017 r. J.M. odniosła się do powyższego wezwania, załączając kserokopię wydanego przez Sąd Rejonowy w W. [...] zaświadczenia potwierdzającego, że została ona ustanowiona kuratorem dla skarżącego (dalej: zaświadczenie).

Zarządzeniem z 19 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) asesor sądowy w Sądzie Rejonowym w N. zarządził zwrot wniosku. W uzasadnieniu wskazano, że z informacji uzyskanych przez sąd z urzędu wynika, iż 6 września 2017 r. kuratorem dla skarżącego został ustanowiony T.R. W związku z powyższym osoba podpisująca wniosek, tj. J.M., nie może być uznana za przedstawiciela ustawowego skarżącego i tym samym przedstawić dowodu wykazującego jej umocowanie. Od powyższego zarządzenia skarżący, zastępowany przez nowego kuratora, tj. T.R., wniósł zażalenie.

Postanowieniem z 27 lutego 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w O. Wydział II Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) oddalił zażalenie skarżącego. Sąd ten, potwierdzając prawidłowość zaskarżonego zarządzenia, wskazał, że J.M. przedkładając kserokopię zaświadczenia miała świadomość, że przedstawicielem ustawowym skarżącego jest inna osoba, ponieważ 6 września 2017 r. zwróciła zaświadczenie do sądu, który ustanowił ją kuratorem. Ponadto wyjaśnił, że skarżący może ponownie wnieść przedmiotowy wniosek, ponieważ, stosownie do art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.), zwrócone pismo nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem.

Postanowieniem z 5 kwietnia 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Okręgowego) Sąd Okręgowy w O. odrzucił – jako niedopuszczalne – zażalenie skarżącego od powyższego orzeczenia. Następnie, postanowieniem z 3 lipca 2018 r. (sygn. jw.), oddalił wniosek skarżącego o doręczenie uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego.

Pismem z 25 kwietnia 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w N. – stosownie do zarządzenia z 19 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) – zwrócił skarżącemu wniosek.

W ocenie skarżącego, zakwestionowany przepis narusza „prawo do ochrony praw osoby ubezwłasnowolnionej, gdyż skuteczność czynności dokonanej przez działającego w jej imieniu ustanowionego wcześniej kuratora (opiekuna) może być kwestionowana”. Ponadto – zdaniem skarżącego – przepis ten narusza zasadę demokratycznego państwa prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji oraz prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji). Skarżący wiąże naruszenie drugiego z praw z faktem „uznania postanowienia w sprawie zmiany kuratora dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej z 6 września 2017 r. za skuteczne i wykonalne z chwilą jego wydania”. Skarżący podkreśla, że skutkuje to pozbawieniem możliwości działania wcześniej ustanowionego kuratora już w dniu wydania postanowienia o odwołaniu go z tej funkcji. Argumentuje on, że wcześniej ustanowiony kurator mógł nie mieć wiedzy na ten temat i w dalszym ciągu podejmować działania mające na celu ochronę praw ubezwłasnowolnionego skarżącego.

Niezależnie od powyższego – w ocenie skarżącego – zakwestionowany przepis narusza art. 78 Konstytucji w zakresie, w jakim zaskarżenie postanowienia o zmianie kuratora nie przywraca możliwości działania wcześniej ustanowionego kuratora w imieniu ubezwłasnowolnionego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Ma ona gwarantować, że obowiązujące w systemie prawa akty normatywne nie będą stanowiły źródła ich naruszeń. Jej merytoryczne rozpoznanie uzależnione jest od spełnienia licznych przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK).

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 578 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.;

dalej: k.p.c.), stosownie do którego postanowienia sądu opiekuńczego są skuteczne i wykonalne z chwilą ich ogłoszenia, a gdy ogłoszenia nie było, z chwilą ich wydania.

3. Skarżący wskazał jako ostateczne rozstrzygnięcie, w rozumieniu art. 79 Konstytucji, wskazał postanowienie Sądu Okręgowego w O. Wydział II Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) z 3 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]).

4. Zakwestionowany w skardze przepis nie był, w ocenie Trybunału, podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia wskazanego przez skarżącego. W orzeczeniu tym rozstrzygano wyłącznie o zasadności wniosku skarżącego o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego z 5 kwietnia 2018 r. (sygn. akt [...]): dalej: postanowienie Sądu Okręgowego), a nie kwestię skuteczności i wykonalności postanowienia sądu opiekuńczego.

Niezależnie od powyższego, Trybunał stwierdza, że nawet gdyby skarżący wskazał jako ostateczne rozstrzygnięcie postanowienie Sądu Okręgowego, a więc orzeczenie, którego uzasadnienia się domagał, to Trybunał również uznałby, że zakwestionowany przepis nie był podstawą jego wydania. W orzeczeniu tym sąd orzekał wyłącznie o braku dopuszczalności wniesionego środka zaskarżenia.

Wskazana wyżej okoliczność, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK, stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania przedmiotowej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

5. Abstrahując od powyższej podstawy odmowy Trybunał zauważa, że z dołączonych do skargi orzeczeń wynika, iż kwestionowany przepis został zastosowany w innych okolicznościach i w inny sposób, niż to wskazuje skarżący. Podnosi on w skardze, że wcześniej ustanowiony kurator, tj. J. M., nie została zawiadomiona o zmianie kuratora. Tymczasem Sąd Okręgowy w postanowieniu z 27 lutego 2018 r. (sygn. akt [...]) wyjaśnił, że J. M., przedkładając kserokopię zaświadczenia, miała świadomość, że przedstawicielem ustawowym skarżącego jest inna osoba, ponieważ 6 września 2017 r. zwróciła zaświadczenie do sądu, który ustanowił ją kuratorem.

Wskazana wyżej okoliczność, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania przedmiotowej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.